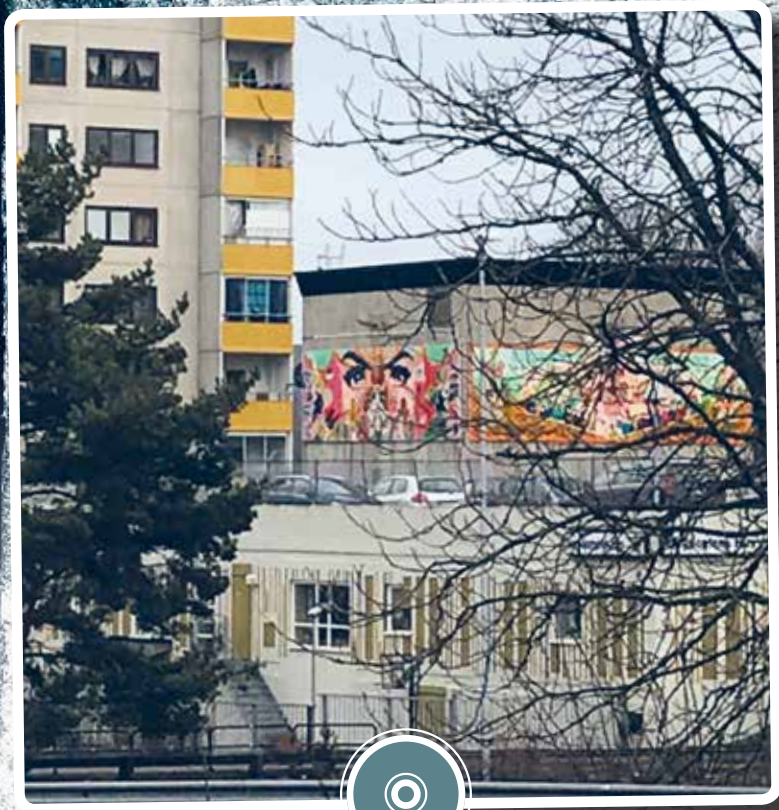

BOTKYRKA- RAPPORTEN

»...min vardag och mitt hem, här bor jag«

3	Inledning
4	Så här kan du göra...
5	Reflektion kring metoden
6	Barns olika förutsättningar
8	Att få vara någon tillsammans med andra
10	Att utsättas för våld i skolan
12	Att vara trygg i skolan
14	Att vara rädd
20	Att bli tagen på allvar
22	Att känna tillit
24	Att vistas i farliga miljöer
26	Att ha en tro
28	Att leva där det finns droghandel
30	Att få utvecklas
32	Att inte kunna gå på toaletten
34	Att få vara någon
36	Att bli bortförd
38	Att ha rätt till information
40	Att få vara barn
42	Att försöka förstå
46	Varför lyssna på barnet?

INLEDNING

SNAP AND TELL

Att arbeta med barn och ungas delaktighet är utmanande då vissa barn kan känna en trötthet för den här typen av projekt. Orsakerna till tröttheten kan bero på att det kan vara svårt att se meningen med sitt deltagande, tidsbrist, osäkerhet hur resultatet kommer att användas och bristande återkoppling.

Som underlag för rapporten, användes metoden *Snap and tell* (en metod som utvecklats av Botkyrka pastorat och Kyrkokansliet). I korthet går metoden ut på att barn och ungdomar själva tar bilder som (i just den här rapporten) rör sig över temat: trygghet – otrygghet. Varje bild är kopplat till vad barnet sagt om sin/sina bilder.

Vi som arbetet med rapporten är: Erik Belani (församlingspedagog), Erik Dufva (präst), Peter Ekman (Kyrkokansliet, Uppsala), Beatrice Lönnqvist (kyrkoherde) och Ximena Munoz (fritidsledare).

Den här rapporten är ett resultat av att barn och ungdomar i Botkyrka församling delat tankar, ord och bilder. Stort tack för att ni ville visa och berätta!

SÅ HÄR KAN DU GÖRA...

- Fundera igenom vilket tema du vill arbeta med. Antingen ett tema som t.ex. fattigdom, eller välj att göra en tematisering. Exempel fattig – rik.
- Välj ut några grupper som finns i verksamheten, eller andra grupper som ni har kontakt med/vill vara med. Tänk på att det är lättare att "gå in" befintliga grupper (som har en eller flera ledare) än att skapa nya grupper.
- Förbered barnen genom att låta dem diskutera temat/tematiseringen. Frågor att utgå från vad gränserna går för fattig respektive rik, om de känner någon som är fattig/rik, om rika har ett bättre liv än fattiga osv. Målet med förberedelsen är att hjälpa barnet att tänka kring temat eller tematiseringen så att de själva får idéer om bildmotiv.
- Låta varje barn/ungdom själv ta en bild och skicka den till ledaren med en eller två meningar om varför de valt just den här bilden (bild och text skickas via mail, det är viktigt att hålla ordning på vilken text som hör till vilken bild).
- I de fall barnet/ungdomen inte själv vill ta en bild, kan ledarna ta bilder som barnet/ungdomen får välja bland och därefter muntligt säga något om bilden som ledaren antecknar och kopplar till bilden.
- En redaktionsgrupp (kan vara barn/ungdomar och ledare) går igenom det insamlade materialet (i Botkyrka församling handlade om ungefär 50-talet bilder med tillhörande citat), varav ett antal valdes ut till rapporten.
- Redovisningen sker i rapportform, där bilderna sorteras (i det här fallet kopplingar till barnkonventionen) och sedan skriver redaktionsgruppen en kort faktatext om de bilder och citat som valts ut. Varje text relateras till en artikel i barnkonventionen.
- Glöm ej att deltagande barn ska ha samtyckesblankett påskrivna av vårdnadshavare.

REFLEKTION KRING METODEN

PLUS

- *Snap and tell* metoden visade sig vara ett bra sätt att snabbt få barn och ungdomar att ge "en bild" av sin verklighet.
- Metoden knyter på ett bra sätt ihop barnkonvention till en fysisk plats och verkliga händelser för det enskilda barnet.
- Det var "lätt" att fokusera det reflekterande arbetet i redaktionsgruppen kring de konkreta bilderna och citaten.

MINUS

- I vissa fall uppstod problem med att ta bilder, då barnen inte ville eller vågade ta bilder.
- Instruktionen till barn blev lite varierande, vilket gjorde att vissa barn hade svårt att förstå "uppgiften". Det behöver utvecklas en bättre instruktion för både ledare och barn.
- Teknisk ojämn kvalitet på bilderna, vilket försvårade layout och tryck.
- Likartade berättelser och motiv - Barnets berättelser kom att handla om ungefär samma saker, vilket gjorde att många bilder och citat valdes bort för att få variation i rapporten.
- Redaktionsgruppen lämnas med ett omfattande redaktionellt arbete med att sortera och skriva texter till barnens bilder och citat.

BARNS OLIKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Barnkonventionen, artikel 26 anger att konventionsstaterna skall erkänna rätten för varje barn att åtnjuta social trygghet, innefattande socialförsäkring, och skall vidta nödvändiga åtgärder för att till fullo förverkliga denna rätt i enlighet med sin nationella lagstiftning.

Sverige är ett bra land att leva i för de allra flesta barn. Men de barn som inte har det bra blir allt fler. UNICEF:s rapport från 2016 *Fairness for Children A league table of inequality in child well-being in rich countries* (2016), visar att det finns stora skillnader i barns tillgång till utbildning, god hälsa, bra levnadsstandard och känsla av välbefinnande. I Botkyrka kommun bor 91 925 personer. Medelåldern är 37,5 år och antalet barn och ungdomar 0-19 år utgörs av 26,5 %. Antalet utrikesfödda är 40% och andelen med utländsk bakgrund är 58,5%.

Rapporten visar att de barn som berövas sina rättigheter inte heller får tillräckliga förutsättningar för att kunna delta i samhället. Bristen på rättigheter hänger ihop i ett mönster av ekonomisk utsatthet, sociala problem och svårigheter i skolan.

Enligt Max 28 (Barnombudsmannens statistikdatabas) är det fler barn i Botkyrka kommun som lever i ekonomiskt utsatta familjer, jämfört med riket. Botkyrka är en kommun med stora skillnader mellan kommundelarna. Tullinge, Södra Botkyrka, Vårsta Grödinge och Tumba (exklusive Storvreten), har en arbetslöshet som kan jämföras med riket, vilket inte gäller för de andra delarna av kommunen.

Under 2016 fick socialtjänsten in 1304 orosanmälningar och ärenden om barn som far illa” eller begår brott, vilka lämnades över till polisen. Den siffran har ökat de senaste åren. Flera anmälningar rör en och samma individ, polisen uppskattar att det rör sig om 1100 personer. Enligt socialtjänsten har 339 unga som begår brott aktualiserats i anmälningar under 2016. (Botkyrkadirekt, 23 februari 2018)

» Det hänger gäng vid "Issas",
man känner sig iakttagen«

BARN 17 ÅR

BARN 15 ÅR

»Det är skön omgivning. Skönt folk!«

ATT FÅ VARA NÅGON TILLSAMMANS MED ANDRA

Barnkonventionen, artikel 31 handlar om barnets rätt till vila, fritid, lek och rekreation. Det gäller också rätten till delaktighet i det kulturella och konstnärliga livet.

Sverige ska sträva efter att alla barn i landet får samma möjligheter att delta i kultur- och fritidsaktiviteter. Att få vara någon tillsammans med andra, att få utvecklas och möta människor i trygga sammanhang är grundläggande för barnets utveckling.

Det är Kommunens ansvar att se till att det finns fysiska ytor, lekplatser, idrottshallar m.m., där barn bor och vistas. Självklart ska dessa platser också ska vara anpassade för dem som till exempel har en funktionsnedsättning. I dokumentet: *Vad idrotten vill* (Antagen av RF-stämman 2009), ges en positiv bild av idrotten kan ge. Den goda föreningsidrotten ger både trygghet och social gemenskap. Barn och ungdomar lär sig att respektera och umgås med andra människor och inte sällan överbryggar föreningstillhörigheten generationsgränser, kulturella och etniska gränser.

I rapporten *De aktiva och inaktiva* (Centrum för idrottsforskning, 2016), finns ett avsnitt som handlar om de stora skillnaderna när det gäller fysisk aktivitet mellan skolelever i Sverige. Cirka 20 % idrottar inte alls på fritiden, en lika stor andel är mycket aktiva. Trenden är att de fysiskt aktiva blir mer aktiva medan de inaktiva förblir inaktiva. Skillnaden mellan rika och fattiga barnfamiljer ökar, vilket får konsekvenser på folkhälsan.

En studie från *Högskolan för scen och musik* vid Göteborgs universitet, visar att barn med välutbildade och kulturutövande föräldrar är överrepresenterade i den svenska kulturskolan.

”Den typiska svenska eleven i kulturskolan är en svenskfödd flicka med välutbildade och kulturutövande föräldrar”, säger Cecilia Jeppsson, som skrivit studien tillsammans med professor Monica Lindgren. (P1, Kulturnytt, Publicerat torsdag 11 oktober 2018)

Kulturskoleverksamhet finns i 283 av landets 290 kommuner, fler och fler kommuner väljer att ha verksamheten helt avgiftsfri.

ATT UTSÄTTAS FÖR VÅLD I SKOLAN

Barnkonventionen, artikel 29 innebär att konventionsstaterna ska garantera att barnets utbildning bland annat ska syfta till att utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande samt för de principer som uppställts av FN.

2016 uppgav drygt hälften (51 %) av eleverna i årskurs 9, att de utsatts för stöld, misshandel, hot, rån eller sexualbrott vid minst ett tillfälle under de senaste tolv månaderna. (Rapport nr: 2016:21, Brottsförebyggande rådet 2016 Frenzel, A)

Resultaten från *Skolundersökningen om brott 2017* (Brå Rapport 2018:15), visar också att elever som utsatts för mobbning är betydligt mer utsatta för olika typer av brott, detta mönster gällde både tjejer och killar. Eleverna som ingick i undersökning uppgav att brotten ofta skedde i skolmiljö. Detta gällde för både lindrig och grövre misshandel. Det var också skolan som var brottsplatsen, för den andel som uppgav att de utsatts för sexuella kränkningar och hot.

Totalt sett är utsattheten lika hög bland tjejer och killar, men formerna för utsattheten ser olika ut om vi jämför killar och tjejer. Bland killar var risken att bli utsatt för stöldbrott följt av misshandel. För tjejer var risken störst för att utsättas för sexualbrott följt av stöld.

Unga hbtq-personer är överrepresenterade i statistiken vad gäller utsatthet för våld och hot av jämnåriga.

»Det är otryggt på rasterna, för när vi är ute på rast med mina kompisar så kan det komma barn som vill slå mig, har hänt många gånger.«

BARN 9 ÅR

» Min trygga plats är mitt klassrum där jag känner mig trygg med min lärare och mina kompisar.«

BARN 10 ÅR

ATT VARA TRYGG I SKOLAN

Barnkonventionen, artikel 28 innebär att alla barn har rätt till utbildning. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att disciplinen i skolan upprätthålls på ett sätt som är förenligt med barnets mänskliga värdighet och överensstämmelse med barnkonventionens övriga artiklar.

Utveckling av olika förmågor som att läsa, räkna, tänka och tala är komplexa processer som påverkas av en mängd omständigheter. Skollagen anger att det är skolans, och ytterst rektorns ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Vidare ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. En förutsättning för det är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar för arbetsmiljön på skolan och har respekt för varandra.

Skolverket anger att skolan ska vara likvärdig och att alla elever har rätt till en utbildning av hög kvalitet, enligt skollagen. Skolan ska dessutom arbeta för att kompensera för elevers olika bakgrund och förutsättningar. Det främsta hindret mot lika möjligheter, menar *FN:s barnrättskommitté*, beror på bristande resurser.

Skolinspektion genomför enkätundersökningar varje år i landets skolor. I enkäten (Ht 2018) uppger 2 av 5 barn i Botkyrka kommun (årskurs 5) att de inte upplever studiero i skolan. Lika många barn menar att eleverna inte följer de ordningsregler som finns.

På frågan om det fanns elever på skolan som de var rädda för, svarade 25 % att det "stämmer helt" eller "stämmer delvis". På frågan som handlade om de kände sig trygga i skolan svarade c:a 80 % att de helt eller delvis var trygga. Första halvåret 2018, gjordes 808 anmälningar till skolinspektionen an- gående elever som utsatts för kränkande behandling, drygt 600 av dessa handlade om kränkningar elever emellan.

ATT VARA RÄDD

Barnkonventionen, artikel 19 anger att konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings, administrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavares eller annan persons vård.

Barn har rätt till skydd mot alla former av våld. Artikel 19 handlar inte enbart om barn som utsätts för våld i hemmet och av närstående, utan sträcker sig längre. Barn ska inte utsättas för våld, vare sig av närstående, främmande vuxna eller av andra barn.

På många platser i Sverige är människor rädda för att vistas utomhus. Enligt Brottsförebyggande rådets undersökning: *Nationella trygghetsundersökningen 2018 Om utsatthet, otrygghet och förtroende* (Rapport 2019:1), upplever 45 % av invånarna i Botkyrka kommun otrygghet.

Enligt undersökningen är otryggheten som störst vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet. På grund av detta väljer många att inte ens gå ut, visar undersökningen.

Trenden är tydlig i Botkyrka. Allt fler ungdomar, under 18 år, utsätts för rån och misshandel, även när hänsyn tas till befolkningsökningen. Även om det fortfarande är pojkar som främst utsätts för misshandel har antalet flickor som drabbats blivit allt fler de senaste åren. (MittiStockholm, 19 mars 2018).

15

»Det är stökigt folk här. Jag har hört om flera som blivit rånade. Jag får inte gå här själv på kvällen.«

BARN 15 ÅR

Många grupper i samhället, till exempel barn och ungdomar är beroende av kollektivtrafiken, då de inte har möjlighet att nyttja mer kostsamma transportmedel som egen bil eller taxi. Att kunna resa mellan vårdnadshavare, till skolan, kompisar eller fritidsintressen är en grundläggande förutsättning för att kunna leva ett normalt vardagsliv.

För barn och unga är trygghet avgörande för om, och hur, de använder en plats eller kollektivtrafiken, enligt en undersökning som genomförts av *Stockholms läns landsting* (PM Barn och Unga Tunnelbana till Nacka och söderort Samrådshandling 2016-11-09)

Trygghet handlar om barnets upplevelser av hur det är att vara på en plats. Det handlar om stök, skräp, belysning, buller, men också om hur människor beter sig. Platser som är vid en tidpunkt, t.ex. dagen, uppfattas som trygga kan plötsligt bli otrygga på kvällen eller natten.

I *Rädda Barnens* undersökning Ung Röst 2011 fick totalt 7 371 elever i årskurs 6, 8 och första året på gymnasiet i Stockholms län, ge sina synpunkter på sådant som rörde deras vardagsliv. Undersökningen visade att 27% av eleverna sällan eller aldrig kände sig trygga i kollektivtrafiken på kvällen.

Otryggheten hade inte att göra med olycksrisker i relation till själva färdskapet, utan handlade snarare om otrygghet att riskera att utsättas för besvärande eller hotfulla situationer.

Studier visar att barn och kvinnor i ökad omfattning, än män, upplever otrygghet i det som kan beskrivas som "slutna" rum (t.ex. exempelvis parkeringshus och gångtunnlar, i skogsområden). Särskilt utsatta upplever sig kvinnor på natten och på helger.

»På pendeln på kvällen är jag inte trygg. Man är instängd bland människor man inte känner.«

BARN 16 ÅR

Det riktigt grova våldet har ökat i Sverige. Både gärningsmän och offer blir allt yngre. *Gunnar Appelgren* arbetar som kriminalkommissarie i Stockholm och samordnar forskning relaterat till skjutvapen samt arbetet i de särskilt prioriterade områdena. Gunnar talar om den svenska paradoxen.

– Generellt sett leder Sverige i EU när det kommer till välfärd och det gäller såväl ekonomisk utveckling som arbetsförhet och liknande. Men det gäller bara 94 % av Sveriges befolkning. 6 % har fått det väsentligt sämre.

(SVT nyheter, Publicerad:12 februari 2019)

Vid utgången av 2018 har 42 personer skjutits ihjäl i 274 skjutningar runt om i landet. De flesta skjutningar sker i polisregion Stockholm.

(Dagens juridik, Publicerad 2018-12-10)

Enligt den digitala nyhetsförmedlingen Omni (Publicerat 21 juni 2018), så har de som skadats eller dödats i skjutningar blivit i snitt sex år yngre sedan 2013. Siffrorna visar också att snittåldern bland offren sjunkit från 29 till 23 år under den perioden. Dessutom fördubblades antalet offer som är 15–25 år från perioden 2013–2014 till 2016–2017.

För de barn som växer upp i områden, där den här typen av brott förekommer, kan det gömma sig både namn och relationer i siffrorna.

» Här känns det stökigt och ofta är mörkt.«

BARN 16 ÅR

ATT BLI TAGEN PÅ ALLVAR

Barnkonventionen, artikel 12 anger att konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Barnet har rätt att bli lyssnad till och den vuxne har skyldighet att försöka förstå vad barnet vill säga. När någon försöker berätta och göra sig förstådd handlar är det ur ett perspektiv en inbjudan, en möjlighet att se saken ur ett annat perspektiv. Det är också en träning för barnet att sätta ord på sina tankar och känslor, vilket är viktig del i barnets utveckling.

Att få komma till tals och bli lyssnad på är inte bara en rättighet enligt barnkonventionen utan också en viktigt för att bygga upp sin självkänsla. När ett barn upplever att världen är "orättvis" och att de människor barnet identifierar sig med, alltid hamnar vid sidan om tolkningsföreträdet, finns risken att barnet slutar tala. Barn har svårt att hävda sina rättigheter gentemot den vuxne. Särskilt svårt blir detta om relationen barn – vuxen också innefattar en makt- och beroendedimension.

Artikel 12 anger ingen miniålder för barnets rätt att fritt uttrycka sina åsikter, och därmed också rätten att ha en avvikande uppfattning. Det är tydligt, uttrycker konventionstexten, att barn kan bilda åsikter från mycket tidig ålder. Barnkonventionen kräver att barnen, även de allra yngsta, i sig själva respekteras som de personer de faktiskt är. FN:s barnrättskommitté menar att små barn är mycket känsliga för sin omgivning och skaffar sig snabbt kunskap om de människor, platser och rutiner som fyller deras liv, samtidigt som de blir medvetna om sin unika identitet. (s. 124, Handbok om barnkonventionen)

Sparade
Alla inlägg

action4humanity_se • Följ

Stockholms tunnelbana

Två vakter avstängda efter incident i t-banan

● TV | TEXT Trafikregionrådet Kristoffer Tamsons (M): Ser väldigt allvarligt på det här.

Foto: Action4humanity

Gravid till sjukhus - trycktes ned på bänk

Bräket ska ha inrett i samband

»Det är inte första gången de betar sig så. Det kan hända vem som helst.«

BARN 13 ÅR

»På min skola finns
många som jag litar på.«

BARN 11 ÅR

ATT KÄNNA TILLIT

Barnkonventionen, artikel 2 innebär att barn har samma rättigheter och inget barn ska utsättas för diskriminering på grund av barnets eller vårdnadshavarens: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Att känna tillit handlar på många sätt om att vara säker på att jag får vara den jag är utan att bli utsatt för diskriminering eller våld. Men, tillit har också att göra med att sociala koder, förväntningar, krav och belöningsssystem är förutsägbara och begripliga.

För barnet är "skolan" något mer än en institution som syftar till att elever inhämtar och bearbetar kunskaper och färdigheter. Den är också en plats där barn bearbetar sociala, psykiska, kulturella och existentiella villkor. Ove Sernhede påpekar i en artikel (Pedagogiska magasinet, 18 augusti, 2003) att uppväxten i ett föränderligt, senmodernt samhälle "innebär att det inte längre är möjligt att orientera sig i den egna samtiden genom att ta över föräldragenerationens bildningsideal, livsmönster och identiteter". Barnets utveckling pågår hela tiden, men graden av upplevd trygghet, i just skolan, spelar en viktig roll för riktning och innehåll när det gäller dessa orienteringsprocesser.

Barn behöver hjälp av vuxna att skapa miljöer och sammanhang där de får utveckla värden som respekt, hänsyn och empati.

Vilka beteenden uppmuntras, hindras, tillåts eller motverkas? Hur ser den ordlösa/symboliska kommunikationen ut? Utifrån vilka principer tilldelas makt? Hur fungerar belönings- och straffsystemen? Vilka föreställningar om barnet tas för givet? Vilka regler kan förhandlas respektive inte?

ATT VISTAS I FARLIGA MILJÖER

Barnkonventionen, artikel 6 innebär att konventionsstaterna skall främja överlevnad och utveckling "till det yttersta av sin förmåga". Begreppet utveckling handlar inte enbart om förberedelsen för vuxenlivet utan också om barnets liv just nu.

Barn är auktoritetsbundna till vuxna. Detta innebär att barnet både har att lära sig vuxenvärldens villkor samtidigt som de efter bästa förmåga ska försöka samspela med de vuxna. För att klara denna komplicerade uppgift förutsätts att de vuxna följer de regler som gäller.

Professor *Pia Björklid* har sammanställt forskning om barn och trafik, publicerade på *Trafikverkets* hemsida (2015). Där framgår att barn är rädda och oroliga för trafiken. I en genomförd intervjustudie av ett hundratal elever (åk 2, 5 och 8) berättade drygt hälften av barnen att de kände sig rädda för bilarna eller trafiken. Det som skapade oro och ångslan var faktorer i miljön.

För det första, handlade det om regler som inte följs. Barnen gav exempel på bilister som körde mot rött, cyklister och mopedister som körde på gångstråk eller bilister som körde in på lekgårdar. För det andra, kände barnen oro då sikten var skymd, t.ex. dålig snöröjning och då häckar inte klipptes ordentligt. Buller och avgaser var en tredje källa till oro och rädsla. Det fjärde som skapade oro var erfarenheter av trafikolyckor eller tillbud.

Björklid för en diskussion i sin studie som handlar om barnets relation till vuxenvärlden. Det framgår i studien att barnet förväntar sig att vuxna skall följa de regler som gäller (de regler som vuxna sagt ska gälla). Björklid menar att då barn förstått och lärt sig följa regler uppfattas dessa reglerna som heliga och orubbliga. Det kan få olyckliga följder med tanke på att regler i trafiken oftast är relativa och att regelbrott är mycket vanligt.

Björkelid menar att ofta barn tar på sig skuld. Då barnen berättade om olyckor eller olyckstillbud som hade hänt dem själva eller andra, återkom de gång på gång till att det var deras eget fel och "att man får skylla sig själv".

»Den är mörk och hal på vintern
och bilarna åker fort på den. «

BARN 10 ÅR

» Kyrkan känns trygg för att jag är i Guds hus. om jag har problem så hittar jag lugnet i kyrkan. Och där kan jag träffa andra.«

ATT HA EN TRO

Barnkonventionen, artikel 14 handlar om barnets tankefrihet, samvetsfrid och religionsfrihet. Rätten innefattar frihet att bekänna sig till eller antaga en religion eller tro efter eget val och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentlig eller enskilt utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, iakttagande av religiösa sedvänjor, andaktsövningar och undervisning. Barnet har enligt samma artikel, självklart rätten att ta avstånd från religion.

Svenska kyrkan poängterar att i kristen tro har barnet en särställning och det finns en uppmaning i kyrkoordningen att församlingar särskilt ska uppmärksamma barnet i verksamheterna. Svenska kyrkan har genom en rad beslut valt att sätta barnet i centrum. Inför relationsändring mellan kyrka-stat 2000, togs beslut om att sänka rösträttsåldern till 16 år.

2012 tog kyrkomötet beslut om att barnkonsekvensanalys ska göras inför beslut på alla nivåer.

För Svenska kyrkan är utgångspunkten att barnets erfarenheter av livet både ska synliggöras och bearbetas verksamheter och gudstjänstliv. Guds rike är en gåva till varje människa. Guds kärlek sätter varken gränser eller kräver några prestationer av vare sig barn eller vuxna.

Att ha en tro på en Gud, är också att ha en tro på att jag inte är ensam och att det finns hopp om förändring. En grundtanke i kyrkans gemenskap är att ALLA erbjuds vara med. Att både barn och vuxna är i behov av evangelium som både beskriver och befriar. I dopet får vi löftet om ett nytt liv. Att vägen går från meningslöshet till mening, mörker till ljus och död till liv.

ATT LEVA DÄR DET FINNS DROGHANDEL

Barnkonventionen (artikel 33) innebär att konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, innefattande lagstiftningsåtgärder, administrativa och sociala åtgärder i upplysningssyfte, för att skydda barn från olaglig användning av narkotika och psykotropa ämnen såsom dessa definieras i tillämpliga internationella fördrag och för att förhindra att barn utnyttjas i den olagliga framställningen av och handel med sådana ämnen.

Enligt uppgifter från SR Ekot, ökar narkotikabrotten i Sverige. I polisregion Väst har antalet ökat med 700 under perioden april till juli i år, från 5 500 till 6 160. (Sveriges Radio 7 augusti 2018).

Till Ekot uppger *Adam Johansson*, ingripandepolis i Botkyrka att drogmissbruket ökar.

— I dagsläget har jag märkt att det är en uppåtgående trend med narkotika, med tanke på att vi hittar otroligt mycket narkotika på senare tid, dels på folk men också undagömt i förvaringsutrymmen. Det är skrämmande att det är så pass mycket, säger han till Ekot.

931 fall av narkotikabrott anmäldes i Botkyrka under 2016. Vilket är en 25 % ökning jämfört med året innan, och en fördubbling jämfört med 2013, uppger polisen *Roger Kämpe* (operativt verksamhetsansvarig) till Stockholmdirekt 15 februari, 2017). Kämpe tror inte detta beror på en ökning av drogbrotten, utan snarare att de har blivit effektivare att upptäcka och bekämpa brottsligheten.

Den absolut övervägande delen av anmälningarna gäller innehav och bruk av droger, men andelen anmälningar gällande langning har ökat stadigt de senaste fyra åren.

»Fittja är otrygg för att det finns mycket droger där, och läraren bor där och har berättat för ungdomarna.«

»När jag spelar orgel så känner jag mig väldigt trygg för att jag tycker att det är roligt och att man får välja hur det ska låta.«

BARN 11 ÅR

ATT FÅ UTVECKLAS

Barnkonventionen, artikel 27 innebär att konventionsstaterna erkänner rätten för varje barn till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga och moraliska och social utveckling.

Rätten till utveckling är grundläggande i barnkonventionen. Utveckling kan ske på olika sätt, i relationer och sammanhang. När det gäller den utveckling som sker i föreningslivet, visade studien som SCB genomförde om barns fritid 2009, att det finns stora skillnader beroende på vilka omständigheter barnet lever i.

De barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll, där man har svårt att klara de löpande utgifterna och/eller inte har någon kontantmarginal, kan också ha begränsade möjligheter till en aktiv fritid. Både flickor och pojkar som lever i ekonomiskt utsatta hushåll deltar i mindre utsträckning i organiserade fritidsaktiviteter än andra barn. I de hushåll där det saknas tillräcklig kontantmarginal besöker barnen i mindre utsträckning idrottsanläggningar och speciellt bland pojkar i ekonomiskt utsatta hushåll görs färre kulturella besök. (Barns fritid, SCB 2009).

En betydelsefull dimension i att få hålla på med ett intresse och lära sig nya saker är att det ger barnet möjligheter till utveckling, .

Fritid och intressen är inte bara att betrakta som tid för att roa sig eller förströelse i största allmänhet. Det är viktigt att alla får samma chans till fritidsaktiviteter och att olika typer av aktiviteter är tillgängliga för alla barn i samhället. Om alla barn får chansen att ha en stimulerande och utvecklande fritid kan fritiden fungera utjämnande mellan olika grupper i stället för att förstärka skillnaderna

ATT INTE KUNNA GÅ PÅ TOALETTEN

Barnkonventionen, artikel 37 ger barnet rätt att skyddas mot tortyr, annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Att inte vara trygg i samband med toalettbesök – smutsiga toaletter, utan tvål och papper, risk för att bli utsatt för våld och kränkande behandling – kan medföra att barnet inte väljer att gå på toaletten under skoltiden. Medicinsk forskning har konstaterat att detta skapar problem för barn. Bland annat kan de få utspänd urinblåsa, svårt att kontrollera blåstömning och ibland urinvägsinfektioner.

Lilla Aktuell (SVT nyheter, publicerat 22 januari 2015) gjorde en enkätundersökning med över 15.000 elever som fick svara på frågor om skoltoaletter. Sju av tio elever svarade att de ofta eller ibland håller sig för att de tycker skoltoaletterna är äckliga.

Barnombudsmannen påpekar i rapporten *Vill man gå på toa ligger man illa till* (br2006:01), att arbetsmiljön för elever och lärare i skolan regleras av samma lagstiftning som gäller för alla arbetsplatser. Trots detta hanteras lagstiftningen olika för elever jämfört med arbetsplatser.

Elevernas arbetsmiljö har under lång tid varit en fråga som Barnombudsmannen har arbetat med. Under hösten 2004 tillfrågades nästan 800 barn om skolmiljön. En av slutsatserna som Barnombudsmannen formulerade var: "Hur kommer det sig att vi vuxna tror att barn och ungdomar ska stå ut med situationer som vi vuxna aldrig skulle stå ut med?" Alla vill känna stolthet och trygghet på sina arbetsplatser och det gäller även barn.

BARN 11 ÅR

» Det har hänt att jag har blivit inlåst och det är äckligt för det luktar kiss.«

»Tryggt hemma för att jag känner att det är någon som tar hand om mig.«

BARN 11 ÅR

ATT FÅ VARA NÅGON

Barnkonventionen, artikel 8 anger att varje barn har rätt till sin kulturella identitet och sitt sammanhang. Namn, nationalitet och familjär några av de beståndsdelar som formar en människas identitet. Tilläggsprotokoll 1 till Genèvekonventionen föreskriver att barnet skall få behålla sin identitet när de förflyttas eller evakueras i krigstid.

Botkyrka kommun anger på sin hemsida (2019-02-19) att kommunen ansvarar för cirka 100 ensamkommande barn och unga. Kommunen uppger att målsättningen är att möta varje barn och ungdom utifrån deras individuella drivkraft och behov av stöd och trygghet.

När ett barn anvisas av *Migrationsverket* till Botkyrka har kommunen ett ansvar att se till att barnet får boende, skolgång och en god man. Botkyrka kommun uppger att alla barn och unga som anvisas till kommunen har en socialsekreterare som är ansvarig för att barnets rättigheter tillgodoses.

Människans utveckling är intimt sammanvävt med längtan efter att vara tillsammans med andra. Våra tankar om livsmening är kopplat till den miljö och sammanhang vi befinner oss i. Meningsskapande är något som äger rum och får sin giltighet inom oss själva, men det sker inte i ett tomt rum som saknar historia eller framtid.

Alla barn har inte en hand att hålla i eller någon som bryr sig om dem på ett mellanmänniskt plan. Socialstyrelsens rapport *Ensamkommande barns och ungas behov - En kartläggning* (2013), beskriver att de ensamkommande barnens situation kännetecknas av paradoxen att de har många vuxna stöd- och resurspersoner runt sig, samtidigt som det finns en uttalad farhåga att ingen har eller tar det övergripande ansvaret för barnen och för deras vardagsliv i Sverige. Rapporten menar att det finns en klar risk att dessa barn förblir ensamma. Ensamkommande barn och unga har behov av insatser från flera aktörer, vilket kräver samverkan för att barnets eller den unges behov och rättigheter ska tillgodoses på bästa sätt.

ATT BLI BORTFÖRD

Barnkonventionen, artikel 37 anger att inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Gripande, anhållande, häktning, eller andra former av frihetsberövande av ett barn ska ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpligast tid.

Barnets livserfarenheter kan se mycket olika ut och även yngre barn kan ha upplevt saker och händelser som satt spår i deras känsloliv. Barn blir också påverkade sådant som de kommer i kontakt med i form av andras erfarenheter och berättelser.

Några av de barn som varit med i *Snap and Tell* har berättat att de på olika sätt är rädda för att bli bortförda eller kidnappade. Tanken på att bli ryckt ur sitt sammanhang, från anhöriga, familj och syskon är skrämmande för ett barn.

Antal barn som blir bortförda av helt främmande personer är mycket lågt, däremot finns ett något större antal barn som olovligen bortförs, eller kvarhålls i något land av närstående.

Rädslor kan ha orsaker, men rädslor är ofta irrationella utan egentlig logik. Att bemöta en "irrationell" rädsla med ord och argument är sällan en framgångsrik strategi. Den här sortens rädslor behöver istället bemötas med relationer, sammanhang och miljöer som ger upplevelser och erfarenheter av trygghet.

BARN 8 ÅR

»Det känns otryggt för någon kan komma och kidnappa mig.«

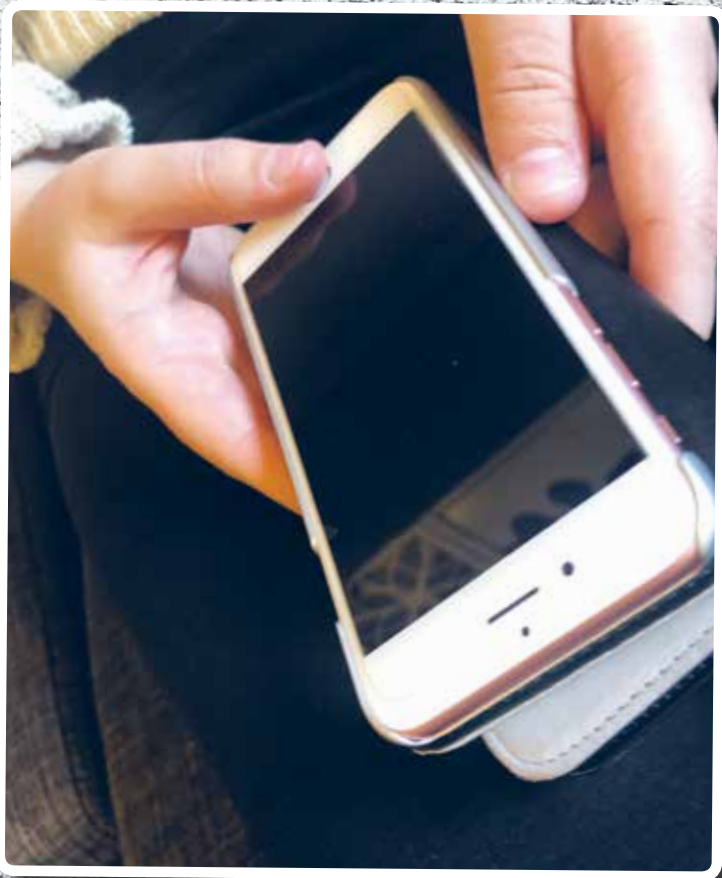
ATT HA RÄTT TILL INFORMATION

Barnkonventionen, artikel 17 innebär att konventionsstaterna erkänner den viktiga uppgift som massmedier utför och skall säkerställa att barnet har tillgång till information från olika nationella och internationella källor, särskilt sådant som syftar till att främja dess sociala, andliga och moraliska välfärd och fysiska och psykiska hälsa.

Enligt Statens medieråd har användningen av sociala medier har ökat något i åldersgruppen 9–12: från 30 % daglig användning 2014 till 34 % 2016 och bland 17–18 åringar: från 80 % 2014 till 93 % 2016. (Ungar & medier 2017)

När det gäller siffror på hur många barn som upplever kränkningar och mobbing på nätet så varierar siffrorna, beroende på hur frågorna ställs. Detta beror säkert på att många barn är osäkra på vad som är "mobbing", "kränkning" eller "taskig behandling" (begreppen inom citatmarkering är exempel på formuleringar som använts vid de olika undersökningar och kan förstås olika). Det är fler barn som upplever att de blivit "taskigt behandlade" än "kränkta", även om det ur saklig synpunkt har handlat om samma sak. Rädslan att bli utsatt är stor då genomslaget ofta blir kraftigt och publikt (publikt i mening att alla "jag känner" får reda på det), vilket ökar skadeverkan för det utsatta barnet.

Barn och ungdomar är skeptiska till den informationen som sprids via sociala medier, bloggar, chattar m.m. Att kritisk granska och värdera källor är en viktigt kompetens som barn får öva i skolan, bland kompisar och hemma, men det är samtidigt något mycket svårt som tar lång tid att lära sig. Det är olyckligt att barn och unga inte i någon vidare utsträckning tar del av information som, de själva i undersökningar anser vara mer trovärdig och sanningsenlig, t.ex. papperstidningar, SR och SVT.

» Människor har inga filter, fullt av nätmobbning och troll.«

BARN 16 ÅR

40

BARN 17 ÅR

»Här känner jag alla och har roligt!.«

ATT FÅ VARA BARN

Barnkonventionen, artikel 1 anger att med barn avses varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller barnet.

”I konventionens inledning uppmärksammas formuleringen i inledningen till 1959 års förklaring om barnets rättigheter: en när barnet på grund av sin fysiska och andliga omogenhet behöver särskild omvårdnad och särskilt skydd, även juridiskt, så väl före som efter födelsen.” (Handbok för barnkonventionen, s 23)

Barnombudsmannen har i flertal ett rapporter beskrivit hur barn utsätts för våld i sin vardag. I rapporten *Utanförskap, våld och kärlek till orten* (Barnombudsmannen 2018) framgår att barn i utsatta kommuner och förorter växer upp med olika former av våld i sin vardag, både i närområdet och i skolan. Barn i dessa områden utvecklar olika strategier (beteende, klädsel och vanor) för att undvika att bli utsatta.

Att tidigt lära sig att läsa av potentiella hot, farliga situationer och lära sig att undvika våld, kan ur ett perspektiv ses som en nödvändig och bra kunskap. Samtidigt är det något fel i ett samhälle när ett barn behöver ”lära sig” att undvika våld och hot. Barn har en rättighet att vara barn. Den självklara rätten för barnet att vara just barn blir i ett sådant samhälle åsidosatt.

Att inte våga röra sig fritt, leka hur jag vill, träffa de kompisar jag vill på tider och platser som jag önskar, att inte våga säga vad jag vill, tvingas vika ner blicken eller ta omvägar, kan inte förstås på något annat sätt än att barnet har begränsningar av sina grundläggande friheter.

» Tryggt att förstå att andra har gått före...«

PETER EKMAN

ATT FÖRSÖKA FÖRSTÅ

När jag tittar på bilderna som barnet tagit eller valt ut, är min första tanke att de är märkvärdigt vardagliga. En Hemköpsbutik i novembermörker, med affischerade köperbudande, ska plötsligt uppfattas som en otrygg och hotfull plats. Vilka upplevelser ligger bakom ett sådant antagande?

Det är inte min värld. Jag förstår att det finns både kunskapsförtätning och erfarenheter, i bilderna, som ligger bortom min egna, vilket gör det svårt att tolka och förstå utifrån det jag ser och läser. Jag flyttar därför tankarna till det barn som säger: "Det är stökigt folk här. Jag har hört om flera som blivit rånade. Jag får inte gå här själv på kvällen."

Vad har det barnet egentligen råkat ut för?

Att få sitt livsutrymme begränsat på grund av rädsla för att bli rånad eller råka ut för stökiga och hotfulla personer är i sig något fruktansvärt. Hotet och otrygghet finns där mitt i vardagen. På platser och i rum jag måste passera och vistas i varje dag. Rädslan har slagit rot på de ytor som inte kan undvikas. Detta gör barnens bilder så viktiga och utkräver av mig som vuxen ett ansvar.

Att gå till skolan är ingenting ett barn kan välja bort. Varje dag går många barn till skolan smärtsamt medvetna om att de just idag riskerar att bli förolämpade, kränkta och till och med slagna. Det krävs ett oerhört socialt mod att orka utsätta sig för detta, dag ut och dag in, termin efter termin. Ur ett vuxenperspektiv är det inget vi accepterat, om det gällt vår egen arbetsplats eller i någon form av social "gemenskap".

Skolan kan inte vara ett slutet system med egna lagar och rättskipning, där grundlagsskyddade rättigheter får åsidosättas lite hursomhelst. Det är oerhört viktigt att vi får insyn och att det finns öron som lyssnar när någon tar mod till sig och berättar om hur det är.

I vårt arbete har vi också fått bilder på den trygga platsen eller sammanhang där livsmodet stärks. Även här handlar det om vardagliga bilder, men här är den stora skillnaden att det finns goda relationer gömda i dessa bilder. "Här känner jag alla och har roligt!", säger ett barn om sin bild på en träningslokal. Egentligen är bilden helt fel, då de citat som är kopplade till just trygghet handlar mer om relationer än just fysiska platser, om jag inte förstår att i den här lokalen finns det människor. Någon som bryr sig och där mitt deltagande spelar roll.

Att känna alla, betyder något mycket mer än att jag bara kan deras namn och kan koppla det till en människa, utan i det här fallet handlar det om vara just trygg. Trygg i att jag på den här platsen inte kommer förlöjligas. Trygg i att jag vågar framträda som den jag är. Trygg i att jag får lära mig saker och utveckla färdigheter. Trygg i att jag får pröva och även om jag inte lyckas får jag försöka igen.

Något barn har tagit bilder på händer som hålls samman, för att symbolisera just de här nödvändiga relationerna mellan oss människor. Ett annat barn skriver om vikten av att kunna lita på människor, vilket uttrycker en längtan efter samma sak, att få vara trygg i de relationer jag har med de människor som jag möter och som finns i mitt liv.

Att växa upp och bli äldre är en tidsresa som inte är enkel. Jag måste få pröva och öva mig fram. Men jag behöver också facklor som brinner och som visar på möjliga vägar just för mig. Särskilt i stunder då jag tänker att det inga vägar finns för mig eller då det är så mörkt att jag inte längre vågar fortsätta. Barnet måste kunna lita på att vuxna hjälper till att skapa miljöer och relationer där hoppets låga kan lysa och där vi möts så som vi är. Kanske är det den enda uppgiften som återstår när vi skalar bort alla "borden" och alla "måsten".

Vi som arbetat med den här rapporten önskar att den får bli ett bidrag in i denna stora och livsnödvändiga uppgift: att skapa en värld där vi alla kan leva sådana vi är och vill vara, utan rädsla.

»Otryggt att världen är orättvis.«

PETER EKMAN

BEATRICE LÖNNQVIST

»I bön känner jag mig trygg.«

VARFÖR LYSSNA PÅ BARNET?

I dopet kallas människan att kämpa för det goda livet och bygga en bättre värld tillsammans med andra som en medskapare. Världen blir något som vi hjälps åt att skapa och som vi alla är delaktiga i. Det finns inga åldersgränser, vare sig uppåt eller nedåt. Som skapade medskapare har vi ett värde och en värdighet, som inte kan förstöras eller upphöra oavsett hur livet ser ut. När barnet bjuds in för att bidra blir det en utmaning för församlingen, då det både handlar om att stödja barnet att bli förtrogen med Svenska kyrkans liv, lära och tradition och att ge barnet plats och möjlighet att vidga gränser och se nya perspektiv i det som är.

Svenska kyrkans kyrkoordningen anger att i kristen tro intar barnet en särställning och ska därför särskilt uppmärksammas i församlingens verksamheter. Detta betyder att det är barnets egna erfarenheter, berättelser och visioner som ska synliggöras, gestaltas och påverka församlingen i alla dess dimensioner. De som har uppgiften att styra och leda kyrkan har ett särskilt ansvar att ta tillvara barnets berättelser och livserfarenheter.

Att vara kyrka, i vår tid och på vår plats, innebär att tända hoppets låga i den värld som på många sätt brister i omsorg om människor, försvårar upprättande och bevarande av relationer och förstör vår gemensamma miljö. Att förmedla framtidstro och livsmod är kyrkans fundament och ständiga uppgift, i detta måste vi hjälpas åt.

I den här rapporten har barn tagit bilder på platser och sammanhang där de upplever trygghet eller otrygghet. Varje bild kan ses som ett fruset ögonblick i tiden. Samtidigt är varje enskild bild en hel berättelse om hur det är att leva som barn, i Botkyrka församling. Bilderna har att göra med upplevelse av både Guds närvaro och Guds frånvaro. De uttrycker både tacksamhet för det som är och längtan efter det som skulle kunnat vara.

Den här rapporten innehåller bilder som berättar om hur det är att vara barn i Sverige. Både trygghet och otrygghet, finns där hela tiden närvarande i de miljöer och sammanhang barnet rör sig och lever i.

På platser och i rum jag måste passera och vistas i varje dag. Rädslan har slagit rot på de ytor som inte kan undvikas. Detta gör barnens bilder så viktiga.

De flesta länder i världen har skrivit på FN:s konvention om barnets rättigheter, den vi kallar barnkonventionen. Sverige var tidigt ute och gjorde det redan 1990. På vilket sätt är den barnkonventionens artiklar aktuella för barn just nu? I vilka situationer, platser och sammanhang riskerar barnets rättigheter att försvagas? Hur kan de bli starkare?

Snap and tell är metod som hjälper barn att berätta med bilder och med citat. Barnen har arbetat utifrån temat trygghet – otrygghet. Rapporten är framtagen av Botkyrkas församling. Alla barn som medverkar lever och bor i församlingen.

